

§ 344

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HEL 2018-004604 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus antoi sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi:

Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen mukaan yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden koetussa sairastavuudessa ja terveydentilassa ei ole nähtävissä eroa ja tästä syystä yhteneväisten terveyspalvelujen järjestäminen on perusteltua.

Vuosina 2011-2014 tehdyn kokeilun perusteella Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön YTHS-malli soveltui hyvin ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon toteuttamistavaksi niin opiskelijoiden kuin palveluntuottajienkin näkökulmasta. Kokeilun suunnittelu- ja toimeenpanoryhmän mukaan opiskeluterveydenhuollon erityisluonteen vuoksi on perusteltua, että korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuotanto olisi valtakunnallista ja opiskeluterveydenhuoltoon erikoistunutta.

Lisäksi YTHS-mallilla toteutettavaa opiskeluterveydenhuollon palvelujen laajentamista myös ammattikorkeakouluissa opiskeleviin puoltaa useiden kuntien haasteet opiskeluterveydenhuollon kokonaisuuden järjestämisessä. YTHS:llä on valtakunnallista opiskeluterveydenhuoltoa varten valmiina osaaminen, hyvin toimiva ketju, verkostot ja toimintamallit.

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon irrottaminen maakunnista poikkeaa maakunta- ja sote-uudistuksen tavoitteesta koota maakuntien järjestämisvastuulle laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Poikkeus maakunta- ja sote-uudistuksen yleisistä tavoitteista on perusteltu, sillä siten voidaan ottaa huomioon korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon erityispiirteet. Poikkeus mahdollistaa opiskeluterveydenhuollon YTHS-mallille ominaisen valtakunnallisesti yhtenevän palvelurakenteen. Mallin etuja ovat opiskeluterveydenhuollon palvelujen hyvä saatavuus ja tarpeenmukainen toteutuminen eri opiskelupaikkakunnilla sekä opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuudet. Etuina ovat myös laadunvarmistusjärjestelmä ja opiskeluterveydenhuoltoon erikoistunut organisaatio. Keskitetty opiskeluterveydenhuollon

organisaatio mahdollistaa lisäksi koordinoitun toiminnan johtamisen ja yhtenäiset tukiprosessit.

Kansaneläkelaitoksen (Kela) järjestäjäroolia puoltaa mm. se, että Kelalla on kokemusta opiskeluterveydenhuollon valtakunnallisesta maksutuksesta, seurannasta ja valvonnasta. Kela on myös riittävän suuri järjestäjänä reagoimaan mahdollisiin erityistilanteisiin. Viranomaisena Kela pystyy hoitamaan veroluonteisen terveydenhoitomaksun keräämisen.

Esitetty YTHS:n toiminnan ja talouden volyymin kasvu on huomattavan suuri. YTHS:n piiriin kuuluvien korkeakouluopiskelijoiden lukumäärä kasvaa nykyisestä noin 130 500 opiskelijalla. Samalla toimintakulut nousevat 38 miljoonasta 84 miljoonaan euroon vuoden 2020 tasossa arvioituna.

YTHS:n vuosittaisista toimintakustannuksista esitetty korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoitomaksu kattaa 23 prosenttia eli 19,3 miljoonaa euroa. Terveydenhoitomaksu on veroluonteinen ja siten riippumaton siitä, käyttääkö opiskelija lainkaan opiskeluterveydenhuollon palveluja. Opiskelijoiden kokonaisrahoitusosuus säilyy nykytilaan verrattuna ennallaan. Se koostuu terveydenhoitomaksun ja käyntimaksujen sijasta ainoastaan veroluonteisesta terveydenhoitomaksusta. Esityksen mukaan valtio kattaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon kustannuksista noin 64,7 miljoonaa euroa.

Koska kuntien järjestämä opiskeluterveydenhuolto ammattikorkeakouluopiskelijoille ei arvion mukaan ole tällä hetkellä samalla tasolla kuin yliopisto-opiskelijoiden saamat palvelut, toiminnan laajentaminen ja palvelutason määräytyminen nykyisen YTHS:n toiminnan mukaisesti aiheuttaa lisäkustannuksia.

Rekrytointi- ja investointitarve on merkittävä. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden ottaminen palvelujen piiriin edellyttää YTHS:n mukaan 30 uuden toimipisteen ja 53 hammashoitoyksikön perustamista. Uusia työpisteitä tulee perustettavaksi 280 ja uusia työntekijöitä tarvitaan 350. Todennäköisesti YTHS pyrkii rekrytoimaan erityisesti kuntien ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollossa työskentelevää opiskeluterveydenhuollon henkilöstöä.

Jos YTHS:n voidaan arvioida toimivan tehokkaammin ja vastaavan ammattikorkeakoulussa opiskelevien terveydenhuollon tarpeisiin aiempaa paremmin, lopullinen nettovaikutus julkisen talouden sosiaali- ja terveydenhuollon menokehyykseen voi pienentyä erityisesti muiden palvelujen käytön vähentymisen kautta. Tämä edellyttää, että tarpeetonta päällekkäistä terveyspalvelujen käyttöä ei tule ja että opiskeluterveydenhuollon tehostumisella voidaan muutoinkin vähentää muuta terveyspalvelujen

käyttöä. Tästä syystä YTHS:n ensisijaista roolia opiskelijoiden terveyden- ja sairaanhoidossa on korostettava ja tarvittaessa mahdollistettava käyttäjäryhmän kannalta myös tarkoituksenmukaiset somaattiset erikoislääkärit YTHS:ssä.

Kun lakiesitys rajaa kansainväliset vaihto-opiskelijat YTHS:n opiskeluterveydenhuollon ulkopuolelle, on maakuntien oltava valmiita tarjoamaan palvelut vuosittain Suomessa opiskeleville noin 10 000 vaihto-opiskelijalle. Tämä vaatii huomiota ja panostuksia maakuntien korkeakoulukaupunkien yksiköiden monikieliseen viestintään ja vastaanotto- palveluihin.

Lakiesitys on kannatettava. YTHS:n tuottaman opiskeluterveydenhuollon laajentaminen ammattikorkeakouluopiskelijoihin todennäköisesti vähentää terveyseroja yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden välillä ja yhdenmukaistaa palvelujen saantia.

Käsittely

Vastaehdotus:
Sanna Vesikansa:

Lisätään uusi kappale lausunnon toiseksi viimeisen kappaleen jälkeen: "Kun lakiesitys rajaa kansainväliset vaihto-opiskelijat YTHS:n opiskeluterveydenhuollon ulkopuolelle, on maakuntien oltava valmiita tarjoamaan palvelut vuosittain Suomessa opiskeleville noin 10 000 vaihto-opiskelijalle. Tämä vaatii huomiota ja panostuksia maakuntien korkeakoulukaupunkien yksiköiden monikieliseen viestintään ja vastaanotto- palveluihin."

Lisätään lausunnon toiseksi viimeisen kappaleen viimeisen lauseen loppuun: "...ja tarvittaessa mahdollistettava käyttäjäryhmän kannalta myös tarkoituksenmukaiset somaattiset erikoislääkärit YTHS:ssä."

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Sanna Vesikansan vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö, STM 19.4.2018
- 2 Lausuntopyyntön liite, hallituksen esitysluonnos
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 27.4.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi:

Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen mukaan yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden koetussa sairastavuudessa ja terveydentilassa ei ole nähtävissä eroa ja tästä syystä yhteneväisten terveyspalvelujen järjestäminen on perusteltua.

Vuosina 2011-2014 tehdyn kokeilun perusteella Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön YTHS-malli soveltui hyvin ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon toteuttamistavaksi niin opiskelijoiden kuin palveluntuottajienkin näkökulmasta. Kokeilun suunnittelu- ja toimeenpanoryhmän mukaan opiskeluterveydenhuollon erityisluonteen vuoksi on perusteltua, että korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuotanto olisi valtakunnallista ja opiskeluterveydenhuoltoon erikoistunutta.

Lisäksi YTHS-mallilla toteutettavaa opiskeluterveydenhuollon palvelujen laajentamista myös ammattikorkeakouluissa opiskeleviin puoltaa useiden kuntien haasteet opiskeluterveydenhuollon kokonaisuuden järjestämisessä. YTHS:llä on valtakunnallista opiskeluterveydenhuoltoa varten valmiina osaaminen, hyvin toimiva ketju, verkostot ja toimintamallit.

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon irrottaminen maakunnista poikkeaa maakunta- ja sote-uudistuksen tavoitteesta koota maakuntien järjestämisvastuulle laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Poikkeus maakunta- ja sote-uudistuksen yleisistä tavoitteista on perusteltu, sillä siten voidaan ottaa huomioon korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon erityispiirteet. Poikkeus mahdollistaa opiskeluterveydenhuollon YTHS-mallille ominaisen valtakunnallisesti yhtenevän palvelurakenteen. Mallin etuja ovat opiskeluterveydenhuollon palvelujen hyvä saatavuus ja tarpeenmukainen toteutuminen eri opiskelupaikkakunnilla sekä opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuudet.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki PL 1
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Etuina ovat myös laadunvarmistusjärjestelmä ja opiskeluterveydenhuoltoon erikoistunut organisaatio. Keskitetty opiskeluterveydenhuollon organisaatio mahdollistaa lisäksi koordinoitun toiminnan johtamisen ja yhtenäiset tukiprosessit.

Kansaneläkelaitoksen (Kela) järjestäjäroolia puoltaa mm. se, että Kelalla on kokemusta opiskeluterveydenhuollon valtakunnallisesta maksutuksesta, seurannasta ja valvonnasta. Kela on myös riittävän suuri järjestäjänä reagoimaan mahdollisiin erityistilanteisiin. Viranomaisena Kela pystyy hoitamaan veroluonteisen terveydenhoitomaksun keräämisen.

Esitetty YTHS:n toiminnan ja talouden volyymin kasvu on huomattavan suuri. YTHS:n piiriin kuuluvien korkeakouluopiskelijoiden lukumäärä kasvaa nykyisestä noin 130 500 opiskelijalla. Samalla toimintakulut nousevat 38 miljoonasta 84 miljoonaan euroon vuoden 2020 tasossa arvioituna.

YTHS:n vuosittaisista toimintakustannuksista esitetty korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoitomaksu kattaa 23 prosenttia eli 19,3 miljoonaa euroa. Terveydenhoitomaksu on veroluonteinen ja siten riippumaton siitä, käyttääkö opiskelija lainkaan opiskeluterveydenhuollon palveluja. Opiskelijoiden kokonaisrahoitusosuus säilyy nykytilaan verrattuna ennallaan. Se koostuu terveydenhoitomaksun ja käyntimaksujen sijasta ainoastaan veroluonteisesta terveydenhoitomaksusta. Esityksen mukaan valtio kattaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon kustannuksista noin 64,7 miljoonaa euroa.

Koska kuntien järjestämä opiskeluterveydenhuolto ammattikorkeakouluopiskelijoille ei arvion mukaan ole tällä hetkellä samalla tasolla kuin yliopisto-opiskelijoiden saamat palvelut, toiminnan laajentaminen ja palvelutason määräytyminen nykyisen YTHS:n toiminnan mukaisesti aiheuttaa lisäkustannuksia.

Rekrytointi- ja investointitarve on merkittävä. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden ottaminen palvelujen piiriin edellyttää YTHS:n mukaan 30 uuden toimipisteen ja 53 hammashoitoyksikön perustamista. Uusia työpisteitä tulee perustettavaksi 280 ja uusia työntekijöitä tarvitaan 350. Todennäköisesti YTHS pyrkii rekrytoimaan erityisesti kuntien ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollossa työskentelevää opiskeluterveydenhuollon henkilöstöä.

Jos YTHS:n voidaan arvioida toimivan tehokkaammin ja vastaavan ammattikorkeakoulussa opiskelevien terveydenhuollon tarpeisiin aiempaa paremmin, lopullinen nettovaikutus julkisen talouden sosiaali- ja terveydenhuollon menokehykseen voi pienentyä erityisesti muiden palvelujen käytön vähentymisen kautta. Tämä edellyttää, että tarpeetonta pääl-

lekkäistä terveyspalvelujen käyttöä ei tule ja että opiskeluterveydenhuollon tehostumisella voidaan muutoinkin vähentää muuta terveyspalvelujen käyttöä. Tästä syystä YTHS:n ensisijaista roolia opiskelijoiden terveyden- ja sairaanhoidossa on korostettava.

Lakiesitys on kannatettava. YTHS:n tuottaman opiskeluterveydenhuollon laajentaminen ammattikorkeakouluopiskelijoihin todennäköisesti vähentää terveyseroja yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden välillä ja yhdenmukaistaa palvelujen saantia.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää 18.5.2018 mennessä mm. Helsingin kaupungin lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Lausunnon antamiseen on saatu lisäaikaa 23.5.2018 saakka. Lausuntopyyntö ja hallituksen esitysluonnos ovat liitteinä 1 ja 2.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta. Esityksen mukaan kaikkien korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut järjestää Kansaneläkelaitos ja opiskeluterveydenhuollon valtakunnallisena tuottajana toimii Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS). YTHS:n palvelujen on tarkoitus laajentua koskemaan nykyisten yliopisto-opiskelijoiden lisäksi ammattikorkeakouluopiskelijoita. Lakiluonnokseen sisältyy opiskeluterveydenhuollon rahoitus ja osana kokonaisrahoitusta opiskelijoiden maksama terveydenhoitomaksu, joka olisi arviolta 75 euroa lukuvuodessa. Opiskeluterveydenhuollon palvelujen sisältö on tarkoitus määrittellä edelleenkin terveydenhuoltolaissa. Uusien lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020 samanaikaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen siirtyessä maakuntien vastuulle.

Uudistuksen tarkoitus on, että korkeakouluopiskelijat saavat yhdenvertaiset opiskeluterveydenhuollon palvelut koko maassa. Jokainen opiskelija voi edelleen käyttää terveyskeskuksen (sote-keskuksen) palveluja silloin, kun kysymys on muusta kuin opiskeluterveydenhuoltoon liittyvästä asiasta.

Päätösehdotus perustuu sosiaali- ja terveystoimialan antamaan lausuntoon, joka on liitteenä 3. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ei ole huomautettavaa. Asia on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston kesken.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

14.05.2018

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö, STM 19.4.2018
- 2 Lausuntopyynnön liite, hallituksen esitysluonnos
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 27.4.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystoimiala
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Kaupunginkanslia